

7. Нематеріальні активи: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 №242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
8. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності». Промислова власність у цифрах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uipv.org/i_upload/file/promvlasnist-Q1-2018.pdf.
9. Скоп Х. І. Бухгалтерський облік засобів індивідуалізації сучасного підприємства / Х. І. Скоп // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – 2017. – Вип. 3 (38). – С. 118-125.
10. Нематеріальні активи: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_050.

Хорунжак Н. М.

доктор економічних наук, професор
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: НАСТУПНИЙ ЕТАП

Системне реформування бухгалтерського обліку в державному секторі, яке реалізоване через розробку й затвердження Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Плану рахунків з відповідними методичними рекомендаціями з питань облікового відображення різних об'єктів, вимагає розв'язання низки інших проблем. Зміна методики облікового відображення господарських операцій в системі рахунків, введення нових та удосконалення чинних форм документації вимагає змін в питаннях формування як звітності загалом, так і багатьох статей її деяких форм.

Детальний аналіз Методичних рекомендацій із застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та Типової кореспонденції рахунків, а також дані практики засвідчують ряд неузгодженостей і нелогічності бухгалтерських проведення. Окрім цього є проблеми з трансформуванням інформації, зведенням даних, оперативністю їх опрацювання тощо. Загалом ці питання відносяться до другої та третьої груп модернізаційних заходів, передбачених попередньою Стратегією, на яку звернено увагу у публікації [4]. На виконання саме цих напрямів модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі зосереджено акценти в запропонованій Мінфіном «Стратегії модернізації бухгалтерського обліку та фінзвітності в держсекторі» [3]. Оцінюючи підсумки виконання передбачених в попередній стратегії [1] С. В. Свірко та М. Ю. Самчик, зробили висновки про значущість проведених заходів і висловили пропозиції щодо подальшого реформування бюджетного обліку в контексті розвитку підсистеми управлінського обліку в цілому та обліку витрат зокрема [2]. З їхнього аналізу випливає, що загалом мета попередньої Стратегії в цілому досягнута за деяким невеликим винятком, який стосується інформаційної системи управління фінансами. Погоджуючись з позицією вищеназваних авторів, зауважимо, що досягнення поставленої мети модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі все таки містить і низку об'єктивних недопрацювань, що ліквідовуються в ході практичної реалізації запропонованих інновацій. Так було і з кореспонденцією рахунків (яка доповнювалася й уточнювалася у відповідній Інструкції із застосування Плану рахунків, і з самим Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, котрий до остаточного прийняття пройшов низку удосконалень, і з системою документального забезпечення облікового відображення господарських операцій в бюджетних установах.

З позиції теорії розвитку системи – це цілком об’єктивний, передбачуваний процес, який притаманний усім інноваційним заходам. Інша справа – його вплив на саму систему та її реалізаторів (працівників цієї системи, які виконують операції та роботи з забезпечення функціонування системи та виконання нею своїх функцій). В цьому контексті запроваджені інновації викликали чимало нарікань і зауважень з боку практикуючих бухгалтерів. Посилився негативний аспект дійсно прогресивних змін (якими є наближення до міжнародних стандартів) деякими історичним чинниками. Зокрема, прийняттям рішення про заборону використання окремих бухгалтерських програм. З позиції організаційного забезпечення можна вважати це програмним колапсом, що вказує на потребу мати і використовувати альтернативні програмні продукти, а не специфічні програми одного чи двох виробників.

Повертаючись до схваленої Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року, яка оприлюднена на офіційному сайті Міністерства фінансів України, слід зауважити, що остаточно її прийняття, швидше за все, як і в попередньому випадку, вимагатиме низки уточнень та удосконалень. Однак, корисно зараз усвідомити та оцінити суть вже запропонованих заходів і їх складових.

Найперше, – це прагнення до підвищення якості облікової системи та її звітності. І що важливо – позитивно слід оцінити запропоновану в новій Стратегії позицію про удосконалення системи підготовки й особливо *перепідготовки* кадрів. Таке положення мало б бути реалізоване ще в попередній Стратегії, однак до акценту на ньому призвели численні звернення практикуючих спеціалістів, котрі стикнулися з цілим рядом проблем в плані реалізації реформованих засад і методології обліку. Більше того, комплексно цей напрям модернізації одночасно зачепив і систему існуючої професійної освіти, оскільки після прийняття відповідних освітніх стандартів, навчальним закладам необхідно було майже кардинально змінити компетентісні складові характеристики (знання, вміння) освітніх програм підготовки майбутніх фахівців в галузі бухгалтерського обліку.

В питанні створення й впровадження інформаційно-аналітичної системи бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб’єктами державного сектору [3], яке передбачене в Стратегії, то такий напрям модернізації актуалізувався після відомої вірусної атаки (вірус Petya), котра зачепила багато державних організацій. Однак цей гіркий досвід одночасно має бути підставою не просто створення єдиної інформаційної бази, а бази захищеної, з наявністю можливостей швидкого переналаштування у випадку вірусних загроз. Більше того, завданням програмістів має стати формування продукту, здатного до згортання інформації у великих масштабах і збереження в альтернативних базах. Окрім того, варто мати і альтернативний програмний продукт, котрий може бути швидко інстальований та використовуватися у випадку, якщо чинна інформаційна база зруйнована через несанкціоноване проникнення чи вірусну атаку. Не варто зациклюватися також на одному каналі передачі облікової інформації, наприклад подання звітності. У свій час, позитивно вплинула на такий процес (після вірусної атаки) наявність різних програм формування електронної фінансової звітності. Тому, попри позитивну оцінку впровадження інформаційно-аналітичної системи «Є-Казна», котра дійсно має низку специфічних можливостей (наприклад в режимі реального часу відслідковувати стан рахунків, проводити превентивний контроль витрат та їхнє цільове використання, здавати фінансову звітність тощо), необхідно розвивати також інші подібні системи.

Назріло питання і покращення формування організаційної структури бухгалтерських служб, котре також передбачене Стратегією як один з заходів модернізації системи бухгалтерського обліку. Розвиток комп’ютерних наук, програмної інженерії, теорії джерел інформації тощо створює великі перспективи для вирішення організаційних питань при веденні обліку. На часі детальне вивчення доцільності існування централізованих

бухгалтерій, а також багатьох структурних підрозділів бухгалтерської служби, потреба в яких відпадає, якщо є відповідні програмні продукти, котрі можуть замінити працю кількох фахівців. Однак така постановка питання вимагає ретельного аналізу, адже скорочення робочих місць, викликане технічним прогресом, не завжди позитивно позначається на результатах (в нашому випадку облікової роботи).

Загалом слід зазначити, що завдання, передбачені в Стратегії дійсно глобальні, особливо в контексті того, що самих суб'єктів державного сектору є надзвичайно багато (понад 73,5 тис.). Зведення в єдину систему всіх облікових даних створить умови для кращого поточного й стратегічного планування бюджетних видатків, підвищення оперативності та якості контролю за їх здійсненням, але реалізовувати інновації слід зважено та обгрунтовано.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.07 р. №34.
2. Свірко С.В. Бюджетний облік в Україні: новації XXI ст. / С.В. Свірко, М.Ю. Самчик // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2017. – Вип.136). – С. 221-246.
3. Стратегія модернізації бухгалтерського обліку та фінзвітності в держсекторі : презентація [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України : офіційний сайт (20 червня 2018 р.). – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/19.06.181.pdf>.
4. Хорунжак Н.М. Проблеми узгодження законодавчої бази і напрямки модернізації обліку в бюджетних установах // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Вип. № 2 (48). – 2009. – С. 131–133.

Яцишин С. Р.

кандидат економічних наук, доцент,

Хаблюк О. А.

кандидат економічних наук, доцент

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Основні принципи консолідації визначаються формуванням консолідованої фінансової звітності холдингової групи, що засноване на об'єднанні інформації, яка міститься в звітності материнської і дочірніх компаній [1]. Але консолідація не зводиться до прогресивного додавання аналогічних статей активів, зобов'язань, капіталу, доходів та витрат: процес консолідації передбачає цілий ряд спеціальних розрахунків і може бути представлений у вигляді багатокрокової процедури – графіка консолідації (consolidation schedule). При цьому на кожному етапі передбачаються ті чи інші дії щодо перетворення фінансових звітів окремих компаній і деякої додаткової інформації в комплект консолідованої звітності, яка складена відповідно до тих чи інших стандартів [3].

Одношайної думки щодо питань послідовності складання консолідованої фінансової звітності не вироблено. Тому доцільно застосовувати відкоригований графік складання консолідованої фінансової звітності (рис.1).

Консолідована фінансова звітність складається в декілька етапів, які є наступними.